

ΚΕΦ 5.-ΠΕΠΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

5.1 Η ΣΤΟΜΑΤΙΚΗ ΚΟΙΛΟΤΗΤΑ

Η ΣΤΟΜΑΤΙΚΗ ΚΟΙΛΟΤΗΤΑ

Η στοματική κοιλότητα χωρίζεται με τους φραγμούς των δοντιών σε δύο μέρη:

- την έξω, η οποία είναι μικρότερη και λέγεται προστόμιο και
- την έσω, η οποία είναι μεγαλύτερη και λέγεται κυρίως στοματική κοιλότητα.

Προστόμιο

Έχει δύο τοιχώματα:

- α) το έξω, το οποίο σχηματίζεται από τα χείλη και τις παρειές (μάγουλα). Σε αυτό βρίσκεται η στοματική σχισμή, με την οποία το προστόμιο επικοινωνεί με τον εξωτερικό κόσμο,
- β) το έσω, το οποίο σχηματίζεται από τα δόντια και τα ούλα.

ΜΟΙΡΕΣ ΣΤΟΜΑΤΙΚΗΣ ΚΟΙΛΟΤΗΤΑΣ

Α) ΕΞΩ Η
ΠΡΟΣΤΟΜΙΟ

ΤΟΙΧΙΣΜΑΤΑ

1. Έξω : χείλη και
παρειές (στοματική
σχισμή)
2. Έσω: δόντια και
ούλα.

Κυρίως στοματική κοιλότητα

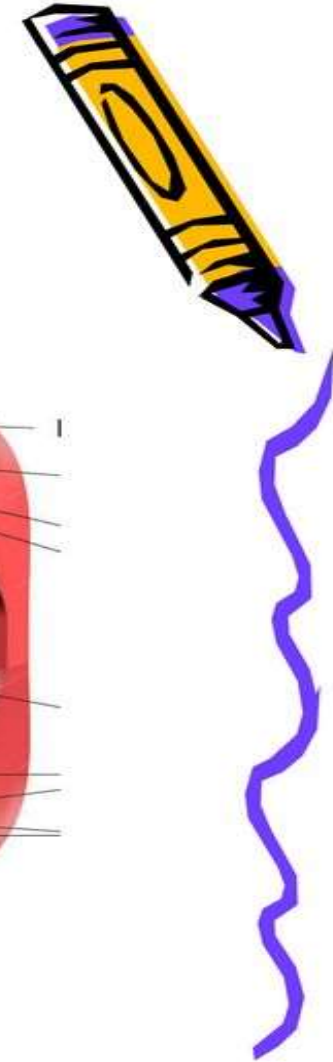
Η κυρίως στοματική κοιλότητα σχηματίζεται:

- από μπροστά και από τα πλάγια από τα δόντια και τα ούλα,
- από κάτω από το έδαφος του στόματος, στο οποίο βρίσκεται η γλώσσα,
- από πάνω από την υπερώα (ουρανίσκος) και
- από πίσω από τον ισθμό του φάρυγγα.

ΜΟΙΡΕΣ ΣΤΟΜΑΤΙΚΗΣ ΚΟΙΛΟΤΗΤΑΣ

Β) ΕΣΩ Ή ΚΥΡΙΩΣ ΣΤΟΜΑΤΙΚΗ ΚΟΙΛΟΤΗΤΑ

- Μπροστά και πλάγια → δόντια και ούλα
- Κάτω → έδαφος στόματος
- Πάνω → υπερώα
- Πίσω → ισθμός του φάρυγγα
- Μέσα → γλώσσα

Γλώσσα

- Η γλώσσα βρίσκεται στο έδαφος του στόματος. Αποτελείται από μύες και είναι ιδιαίτερα ευκίνητο όργανο.
- Χρησιμεύει για διάφορες λειτουργίες όπως:
 - ✓ της μάσησης,
 - ✓ της ομιλίας και
 - ✓ της γεύσης.

Γλώσσα

Η γλώσσα εμφανίζει δύο επιφάνειες, την πάνω και την κάτω, και απαρτίζεται από τρία μέρη:

- τη βάση ή ρίζα,
- το σώμα και
- την κορυφή.

Φαρυγγικό μέρος της γλώσσας

ΡΙΖΑ

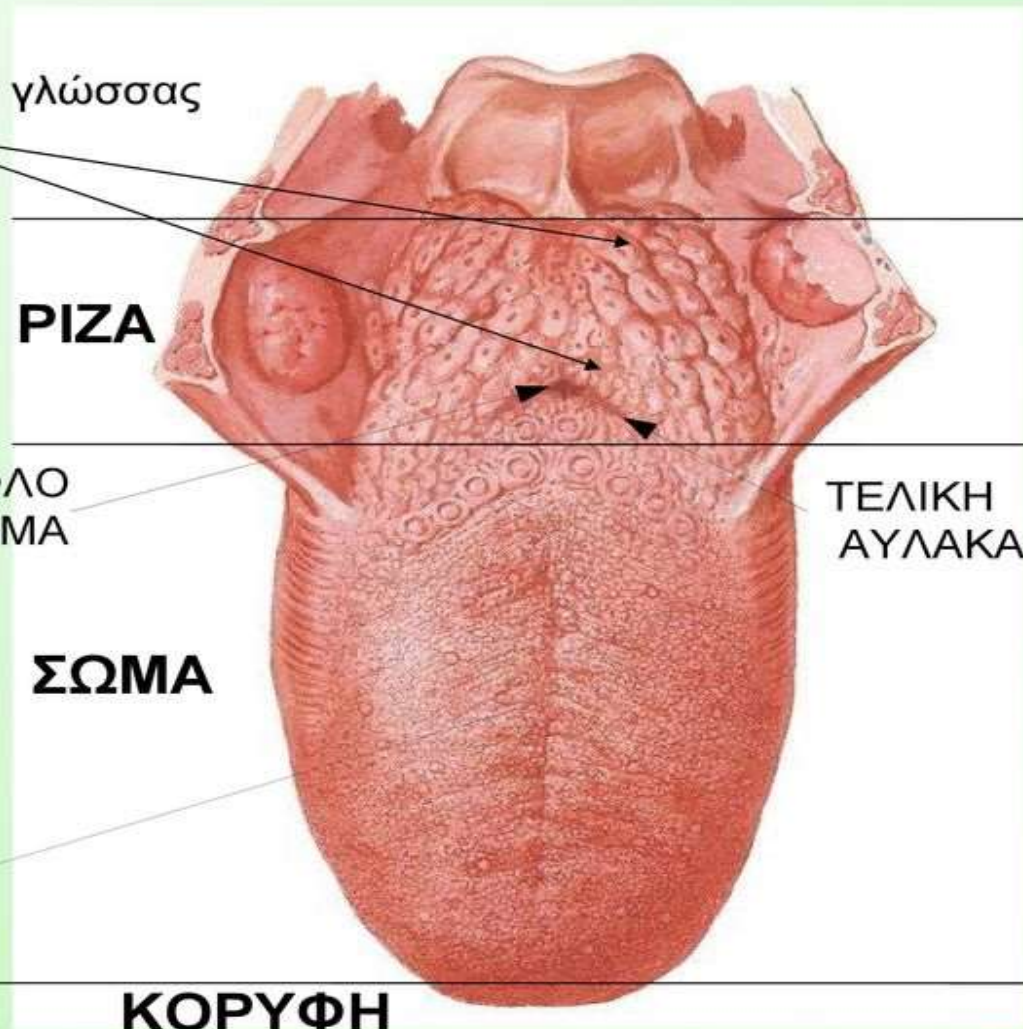
ΤΥΦΛΟ
ΤΡΗΜΑ

ΤΕΛΙΚΗ
ΑΥΛΑΚΑ

ΣΩΜΑ

ΟΒΕΛΙΑΙΑ
ΑΥΛΑΚΑ

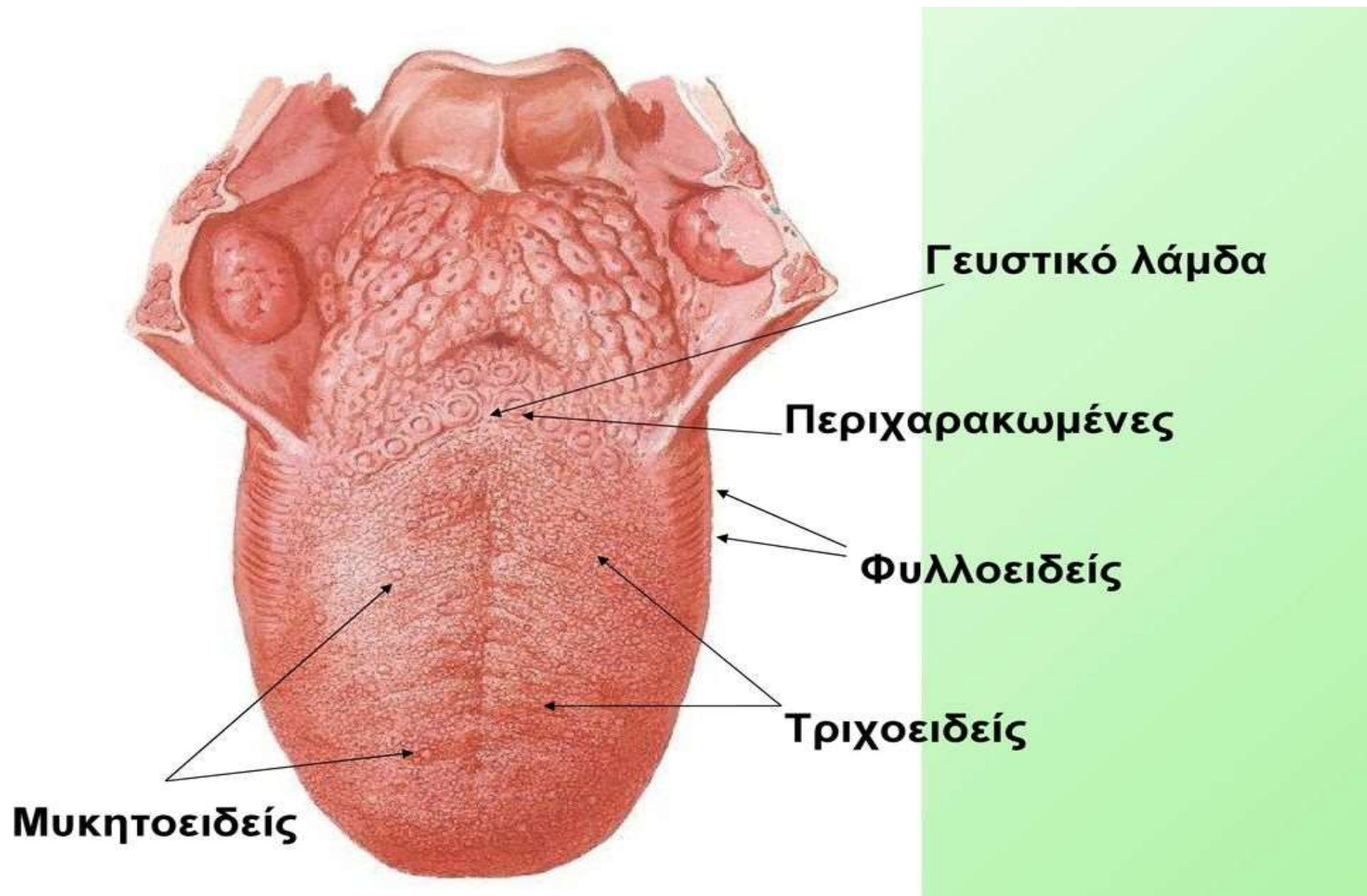
ΚΟΡΥΦΗ

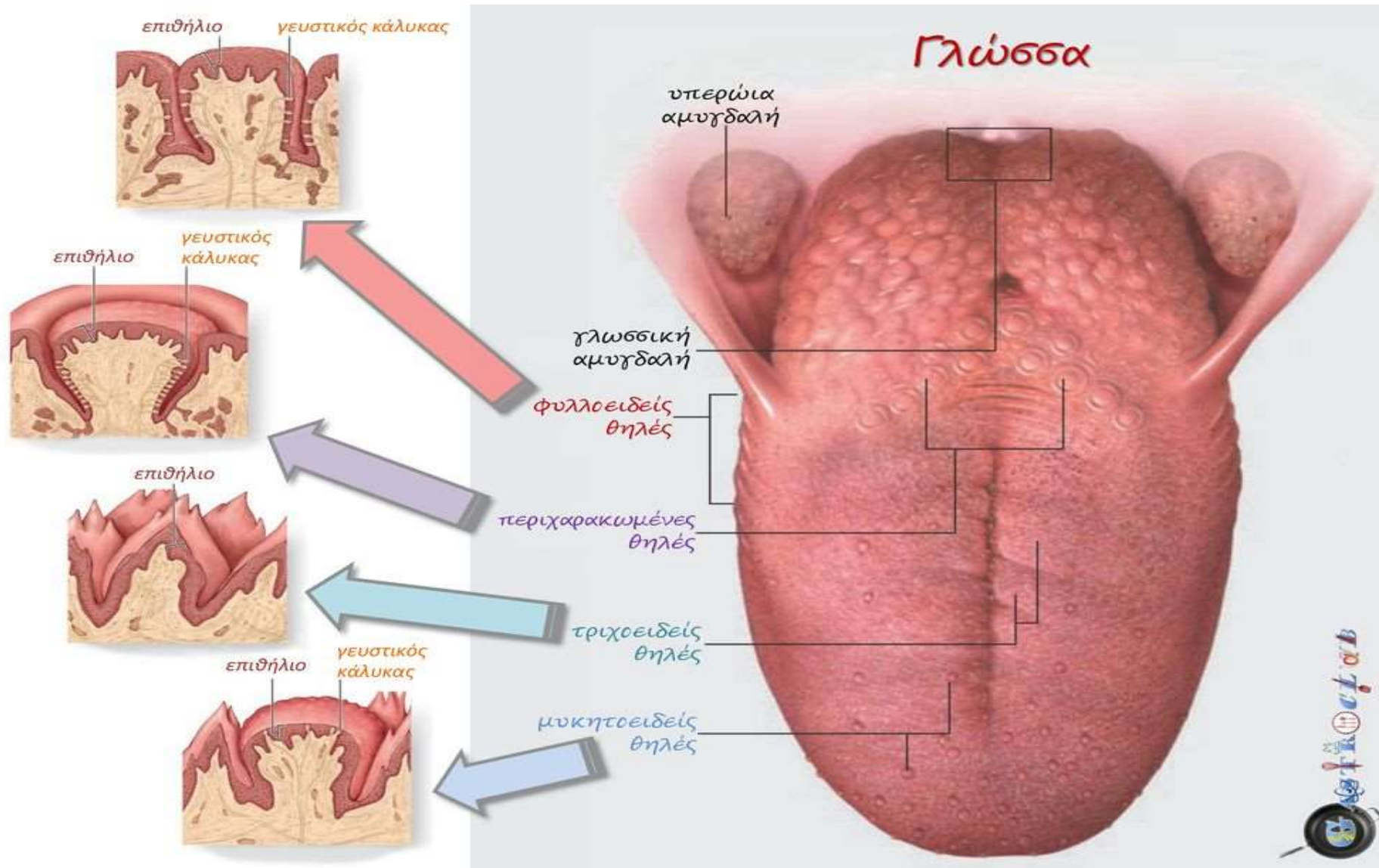

Γλώσσα

Στην πάνω επιφάνεια έχει πολλές μικρές προεξοχές, τις θηλές της γλώσσας, που ανάλογα με το σχήμα τους διακρίνονται:

- α) στις τριχοειδείς, που είναι και οι περισσότερες,
- β) στις μυκητοειδείς, που βρίσκονται στην κορυφή της γλώσσας,
- γ) στις φυλλοειδείς, που βρίσκονται στο πίσω και πλάγια της γλώσσας και
- δ) στις περιχαρακωμένες οι οποίες είναι 8 με 12, είναι οι μεγαλύτερες, βρίσκονται στο πίσω μέρος της γλώσσας και σχηματίζουν ένα κεφαλαίο λάμδα, γνωστό σαν γευστικό λάμδα.

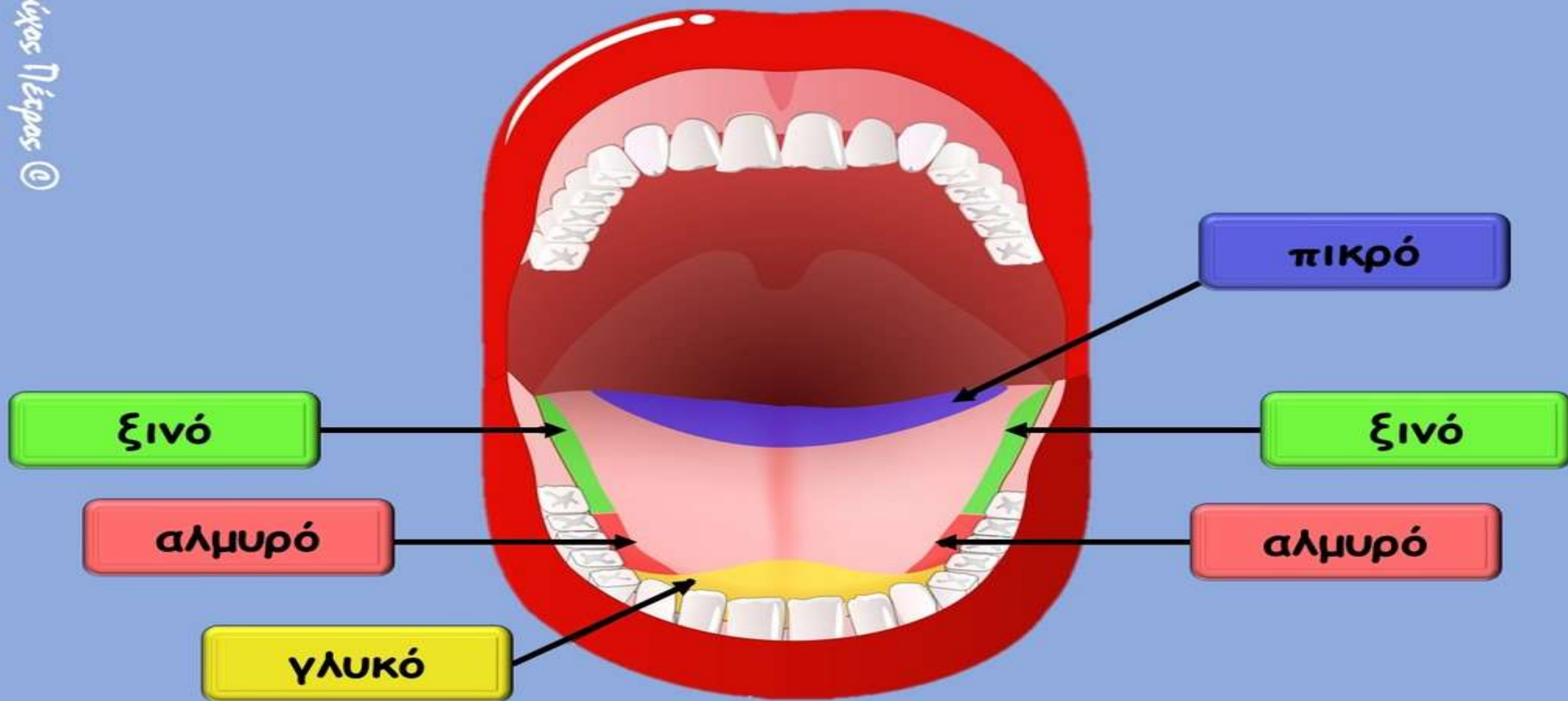

Γλώσσα

- Οι μυκητοειδείς, οι φυλλοειδείς και οι περιχαρακωμένες θηλές έχουν γευστικούς κάλυκες, δηλαδή σχηματισμούς από ειδικά κύτταρα για τη γεύση.
- Αυτά τα κύτταρα δεν είναι ομοιόμορφα κατανεμημένα σε όλη την επιφάνεια της γλώσσας, γι' αυτό αντιλαμβανόμαστε:
 - το γλυκό στην κορυφή,
 - το ξινό και το αλμυρό στα πλάγια και
 - το πικρό στο πίσω μέρος της γλώσσας.

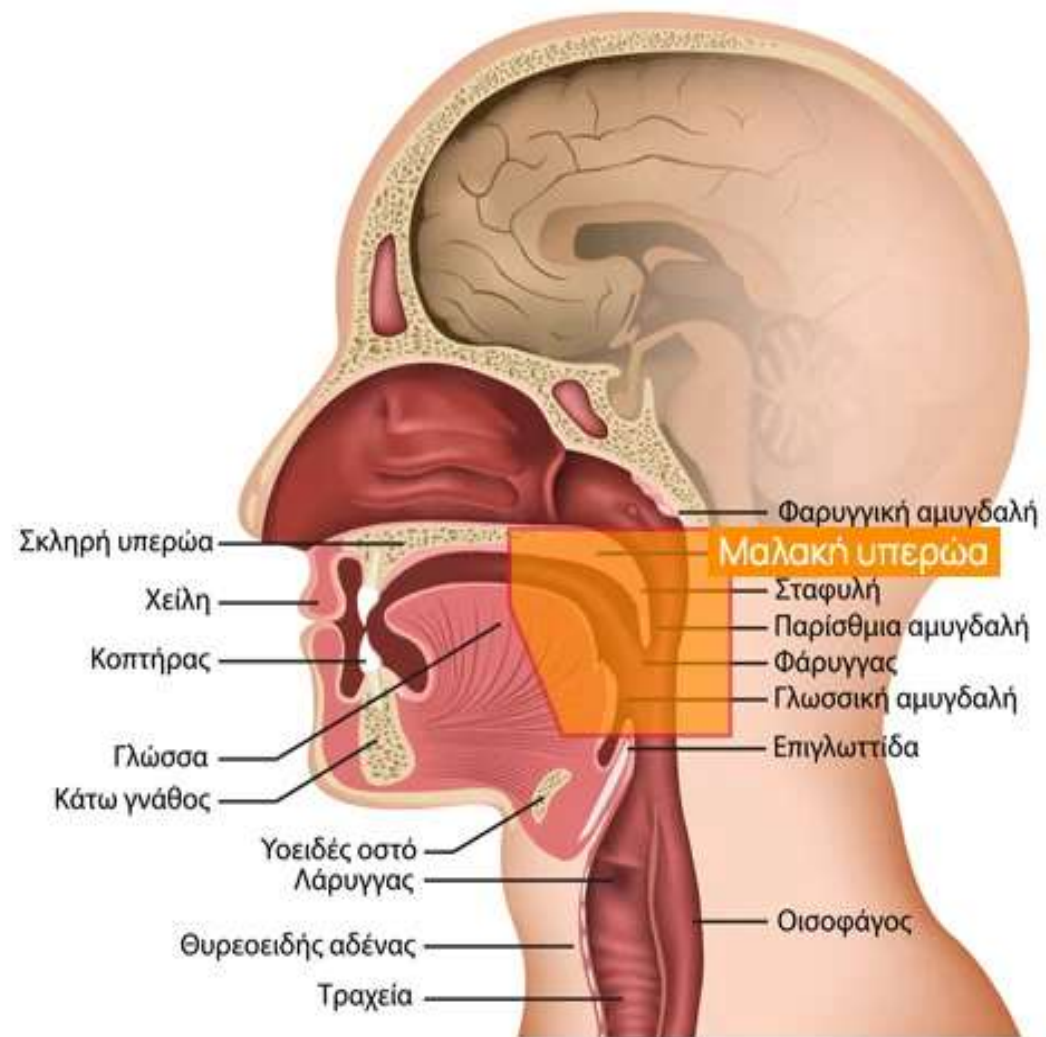
Οι γευστικές περιοχές της γλώσσας

Σταμάτιος Πέτρος ©

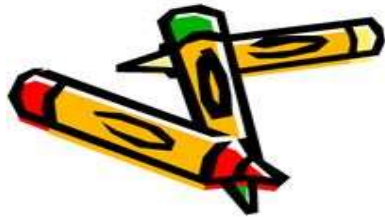
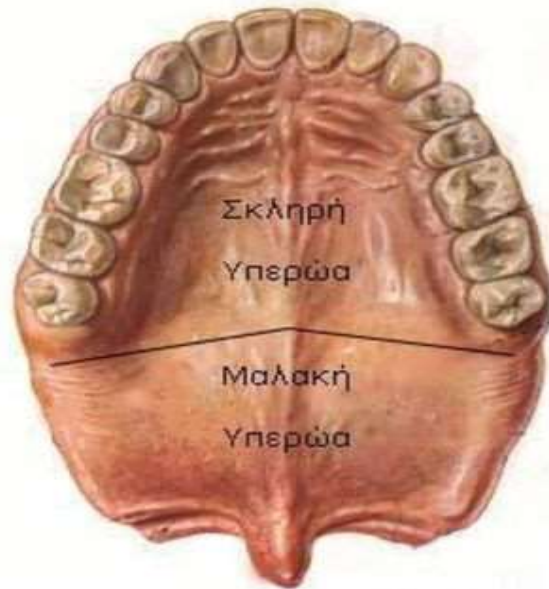
Υπερώα

- Είναι το πάνω τοίχωμα της κυρίως στοματικής κοιλότητας, την οποία χωρίζει από τις ρινικές κοιλότητες.
- Διαιρείται σε δύο τμήματα:
 - α) τη σκληρή υπερώα που είναι το μπροστινό τμήμα της υπερώας και σχηματίζεται από οστά (υπερώιο οστό και την άνω γνάθο) και
 - β) τη μαλακή υπερώα που είναι το πίσω μέρος της υπερώας και δεν έχει οστά.

ΥΠΕΡΩΑ

(όριο ανάμεσα ρίνας και στόματος,
σχηματισμός φθόγγων)

Α) ΣΚΛΗΡΗ

- Είναι το μπροστινό της τμήμα
- Αποτελείται από τα υπερώια οστά και την άνω γνάθο

Υπερώα

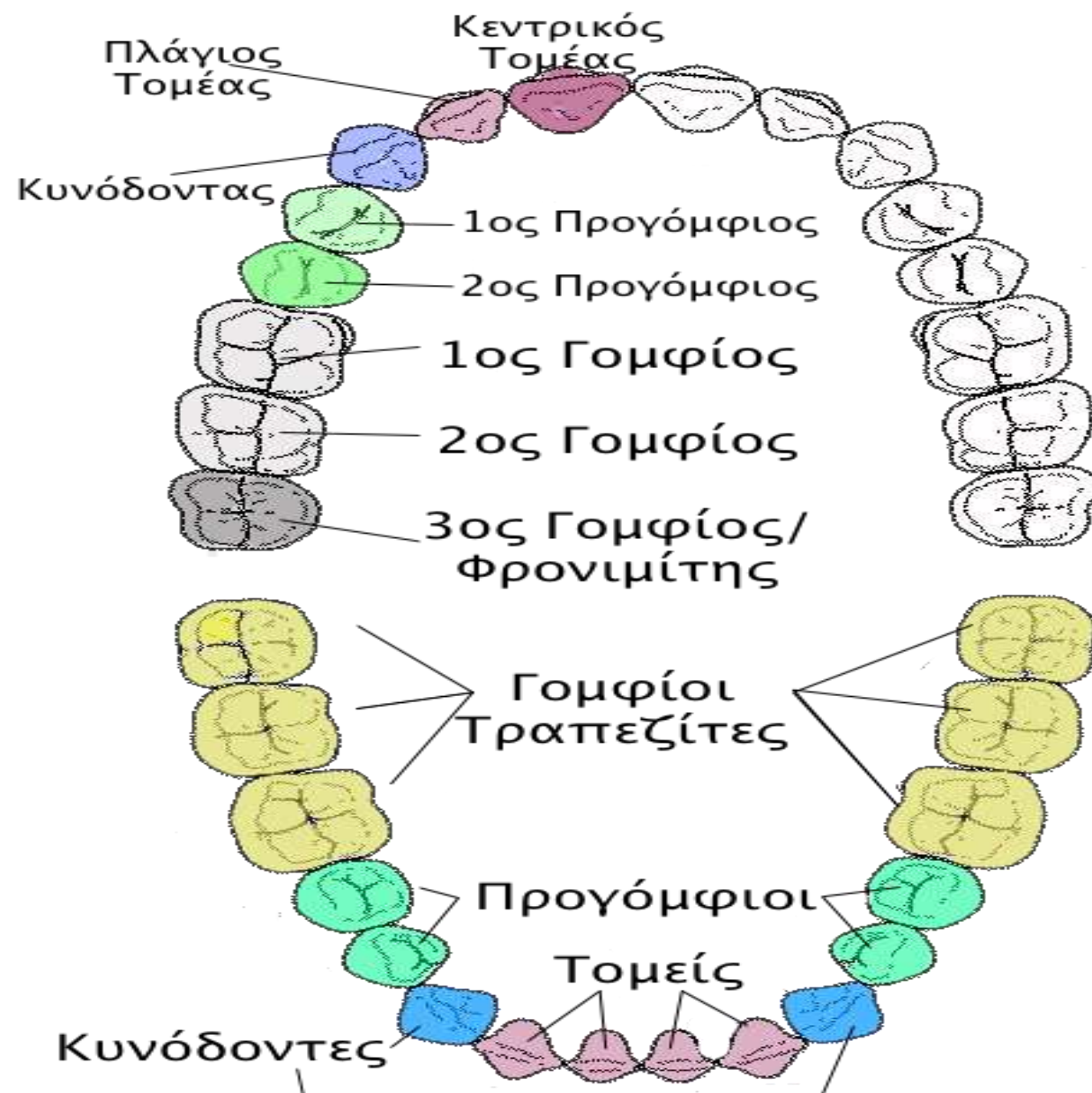
- Η μαλακή υπερώα καταλήγει πίσω στη σταφυλή, η οποία κατά την κατάποση ανεβαίνει και φράσσει την είσοδο προς τη ρινική κοιλότητα για να μην μπουν τροφές σε αυτή. Η υπερώα συμμετέχει στην ομιλία με το σχηματισμό ορισμένων φθόγγων.
- Κατά τον ύπνο με ανοικτό το στόμα στην ύπτια θέση (ανάσκελα) η μαλακή υπερώα ταλαντεύεται από το ρεύμα του αέρα, προκαλώντας το γνωστό μας ροχαλητό.

Δόντια

- Τα δόντια είναι σκληρά όργανα τα οποία χρησιμεύουν για τη μάσηση της τροφής. Βρίσκονται μέσα στα οδοντικά φατνία των γνάθων και συνarthρώνονται με ειδική σύνδεση τη γόμφωση.
- Διακρίνονται σε νεογιλά και μόνιμα.

Δόντια

- Τα νεογιλά δόντια ανατέλλουν (βγαίνουν) από την ηλικία των 6 μηνών περίπου και ολοκληρώνεται η ανατολή τους έως την ηλικία των δύο ετών. Είναι συνολικά είκοσι και αντικαθίστανται από τα μόνιμα δόντια.
- Τα μόνιμα δόντια είναι τριάντα δύο και ανάλογα με τη λειτουργία τους διαθέτουν και αντίστοιχο σχήμα.
- Σε κάθε γνάθο (άνω και κάτω) υπάρχουν δεκαέξι δόντια κατανεμημένα σε αντιστοιχία στο δεξιό και το αριστερό κομμάτι της γνάθου.
- Τα δόντια αυτά είναι: δύο κεντρικοί και δύο πλάγιοι τομείς (κοπτήρες), δύο κυνόδοντες, τέσσερις προγόμφιοι και έξι γομφίοι.

Δόντια

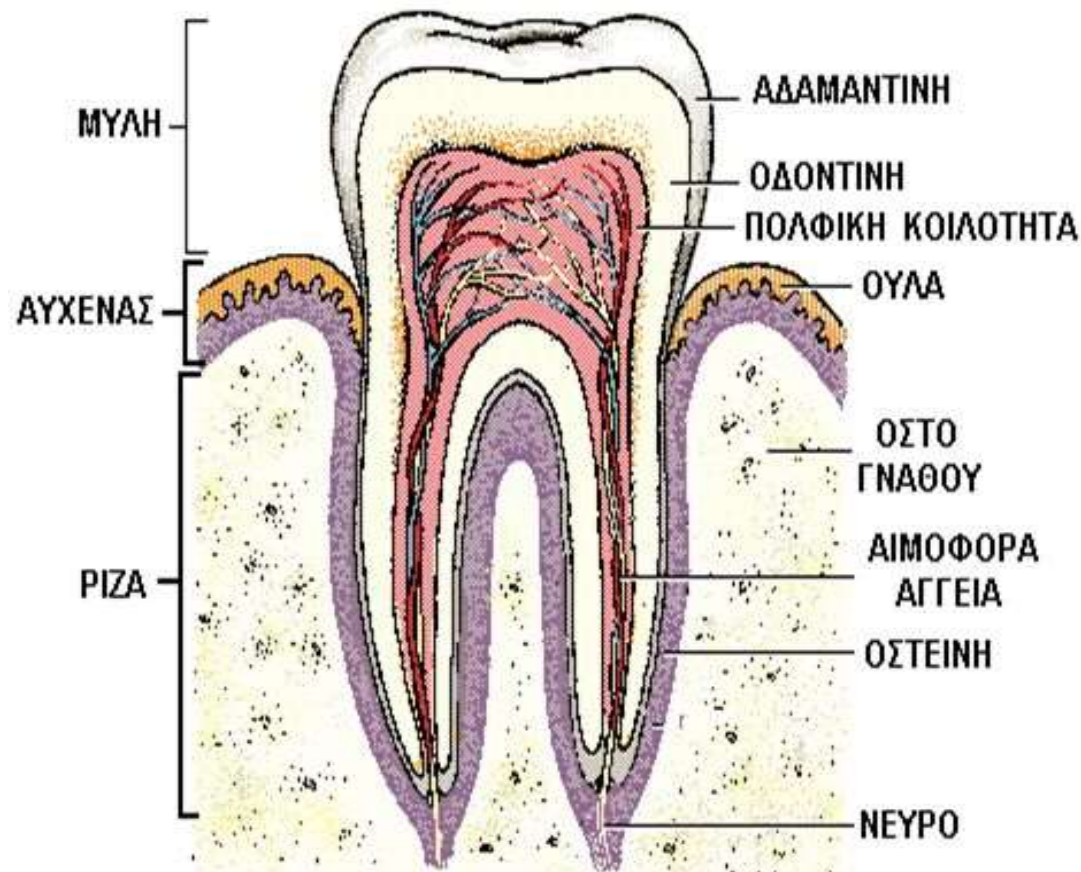
- Σε κάθε δόντι υπάρχει η μύλη και η ρίζα ή ρίζες για τα πίσω δόντια.
- Η μύλη είναι το τμήμα του δοντιού το οποίο φαίνεται μέσα στη στοματική κοιλότητα και η ρίζα το τμήμα το οποίο βρίσκεται μέσα στο οστό.

Δόντια

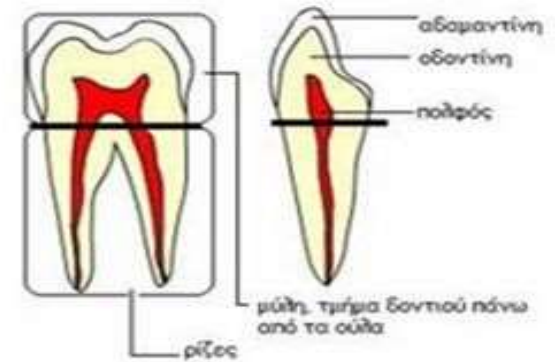
- Το κάθε δόντι αποτελείται από σκληρές ουσίες, δηλαδή την αδαμαντίνη, την οδοντίνη και την οστεΐνη
- και τις μαλακές ουσίες, δηλαδή τα αγγεία και τα νεύρα που βρίσκονται στο κέντρο του δοντιού και με μία λέξη ονομάζονται πολφός.
- Το μεγαλύτερο μέρος των δοντιών αποτελείται από την οδοντίνη, η οποία καλύπτεται στην περιοχή της μύλης από την αδαμαντίνη και στην περιοχή της ρίζας από την οστεΐνη. Η αδαμαντίνη είναι η πιο σκληρή ουσία του ανθρώπινου σώματος.

Η ΔΟΜΗ ΤΩΝ ΔΟΝΤΙΩΝ

ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΔΟΝΤΙΟΥ

- Η ρίζα αποτελείται από **οστεΐνη**, ουσία του δοντιού που καλύπτει το τμήμα του δοντιού που είναι σφηνωμένο μέσα στα ούλα.
- Στο εσωτερικό του δοντιού υπάρχει ο **πολφός**, ουσία στην οποία βρίσκονται τα αιμοφόρα αγγεία και τα νεύρα.

Το δόντι αποτελείται από τη μύλη, τον αυχένα και τη ρίζα. Περιβάλλεται από την αδαμαντίνη, τη οδοντίνη και την οστεΐνη.

Οι σιαλογόνοι αδένες

- Οι σιαλογόνοι αδένες διακρίνονται σε μικρούς και μεγάλους.
- Όλοι οι σιαλογόνοι αδένες παράγουν το σάλιο, το οποίο περιέχει βλέννα, το ένζυμο πτυαλίνη (απαραίτητο για την πέψη στη στοματική κοιλότητα), κάλιο και άλλα ιόντα.
- Το σάλιο χρησιμεύει στην κατάποση, στον αυτοκαθαρισμό της στοματικής κοιλότητας, στην αίσθηση της γεύσης και στην πέψη των τροφών.

Οι σιαλογόνοι αδένες

- Οι μικροί σιαλογόνοι αδένες βρίσκονται στο βλεννογόνο της στοματικής κοιλότητας και αναλόγως με τη θέση τους περιγράφονται σαν χειλικοί, παρειικοί, υπερώιοι και γλωσσικοί αδένες.
- Οι μεγάλοι σιαλογόνοι αδένες είναι τα εξής ζευγάρια (δεξιά-αριστερά):
 - ✓ οι παρωτίδες,
 - ✓ οι υπογνάθιοι και
 - ✓ οι υπογλώσσιοι.

Παρωτίδα

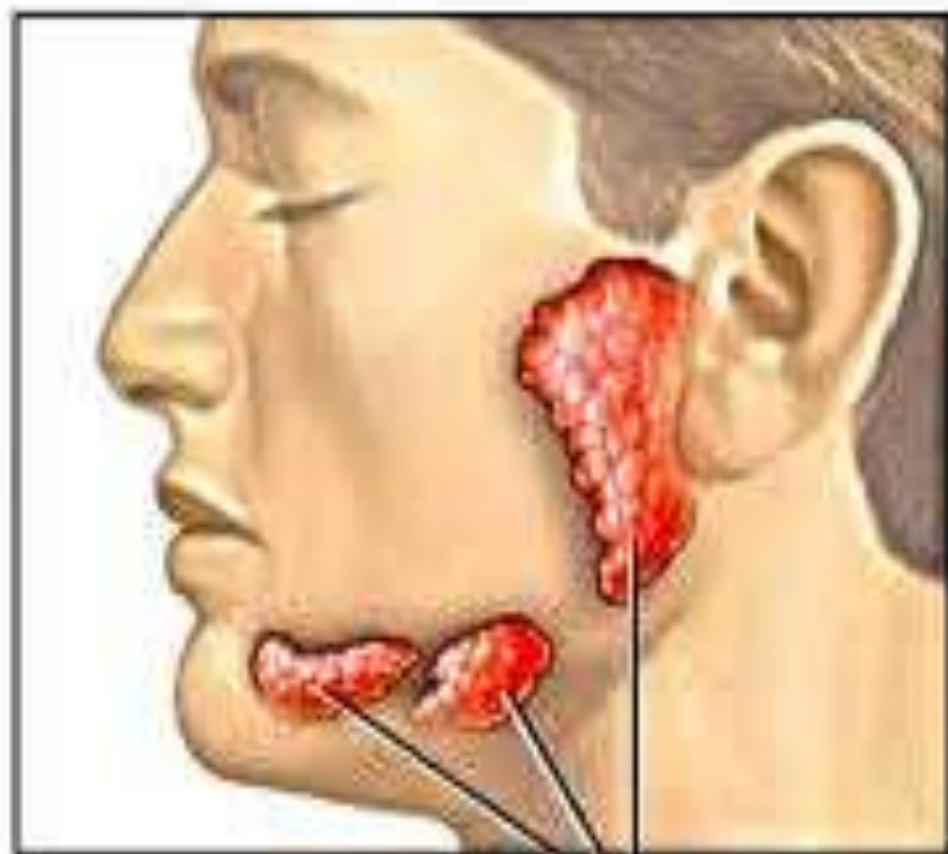
- Είναι ο μεγαλύτερος από τους μεγάλους σιαλογόνους αδένες.
- Βρίσκεται κάτω από το δέρμα, στην οπισθογναθιαία χώρα πάνω από την κροταφογναθική διάρθρωση.
- Εκβάλλει με πόρο στο προστόμιο απέναντι από τη μύλη του 2ου άνω γομφίου.

Υπογνάθιος

- Βρίσκεται κάτω από την κάτω γνάθο και εκβάλλει με πόρο κάτω από τη γλώσσα.

Υπογλώσσιος

- Είναι ο μικρότερος από τους μεγάλους σιαλογόνους αδένες και εκβάλλει κάτω από τη γλώσσα.

ΣΑΛΙΒΟΓΟΝΟΙ ΑΔΕΝΕΣ

